

44 quod dicimus, donationem factam a marito uxori, præmorte ipsa uxore resoluta, si inter virum, ff. de rebus dub. & l. a marito. C. de donat. inter virum, & uxorem, & responderunt Bald. consil. 29. Vir donavit, col. 2. lib. 3. & Castrensin consil. 335. allegati à Riminaldo. Et his addo alios, quos congesti in consil. 84. num. 15. quo loci distinguendo tres casus declaravi, rationemque retuli. Et ibidem numer. 14. scripsi, quod quando ambo filii mul. moriuntur, & ignoratur quorum primus decefferit, donatio valet, quia præsumitur donatorem prius decessisse, d. l. si inter virum, ff. de rebus dub. & idem probat l. si ij qui inuicem, ff. de donat. caus. mortis, & tradit Didac. in lib. 2. variar. resolut. cap. 7. num. 8. versic. hinc oritur. Non hic repeto alia, quæ ad rem hanc illo in responso scripsi.

Contractum secundum sui naturam, & legis dispositionem contractum præsumi.

S V M M A R I V M.

- 1 Contractus secundum sui naturam, & dispositionem legis præsumitur factus.
2 Locator promittens non expellere conductorem, quomodo intelligatur.
3 Laudo arbitri si quis stare promiserit, quomodo accipienda promissio.
4 Molestare non velle qui promittit, intelligitur si causa ipse non præbeat.
5 Heres petens cautionem ab uxore relicta usufructuaria, nõ dicitur contrauenire promissioni facta de non molestando.
6 Feudum, vel emphyteusim concedens, præsumitur in perpetuum concedere.
7 Mater se obligans pro filio, patre soluendo existente, animo repetendi præsumitur se obligasse.
8 Contrahentes præsumuntur etiam statuti voluntatem suam conformem esse voluisse.
9 Item de consuetudine, num. 9.
10 Doctor ad legendum conductus, præsumitur secundum consuetudinem Gymnasij.
11 Clericorum contractus regulantur secundum legem modum contrahendi respicientem.
12 Clericus soluere tenetur monetam, secundum formam à statuto expressam, nisi contraria pro ipso sit constitutio.
13 Contractus secundum sui naturam factus præsumitur, etiam impropriando verba, modo non noccat ei, quo cum contrahitur.
14 Pater præsumitur stipulari filijs, non ut filijs, sed ut heredibus.

P R A E S V M P T. XXXVIII.

EST rationi, & æquitati consentanea hæc iuris præsumptio, qua dicimus, contractum factum præsumi secundum sui naturam, & legis dispositionem contractum, l. quæro, §. inter locatorem. ff. locati. quo loci respondit Paulus, promissionem à locatore factam factam de non expellendo conductore, intelligi, dummodo rectè colatis, & debitam pensionem soluat. Et hoc responso adductus sic scripsit Alc. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 32. nu. 1. ex sententia etiam Bart. in d. §. inter locatorem, nu. 1. & in l. quidam cum filium, ff. de verb. oblig. & ibidem Iaf. nu. 2. 1. qui scripserunt, quod etsi quis promittit stare laudo arbitri, & arbitratoris, & non petere aliquam reductionem ad arbitrii boni viri: attamen intelligitur promissio hæc, si modò laudum erit æquum, secus verò si iniquum, ne detur delinquendi occasio. Ita etiam dicimus feudum secundum sui naturam ceteri concessum. Alex. in l. quod dicitur, num. 24. de verb. oblig. & alios refert Ludovicus Molina in lib. 1. de Hispanor. primor. cap. 3. num. 4. qui nu. 5. subiunxit, idem esse de emphyteusi, ut scilicet præsumatur concessa secundum naturam suam,

& adiungit idem esse de primogenitura, ut instituta, & ordinata præsumatur iuxta propriam naturam. Id quod auctoritate Castr. Abbatis, & aliorum quæplurimum probat, & tradit idem Molina in cod. lib. 1. c. 17. num. 26. Hinc etiam dicimus, quod si quis promittit non molestare, vel inquietare, intelligitur, nisi eij iustam causam præbuerit. Ita Bart. in d. §. inter locatorem, nu. 1. & in d. l. quidam cum filium. Huc facit quod respondit Ruin. in consil. 48. num. 2. & in consil. 77. num. 4. lib. 2. ex sententia Bald. in l. r. C. de usufructu, & Alex. in l. quod de bonis, §. 1. ff. ad l. Falc. quod si hæres promittit non molestare uxorem defuncti in usufructu ei relicto, si petit hæres cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, nõ dicitur contrauenire promissioni, ex quo cautio est ex natura usufructus. Et ad rem quoque pertinet, quod concedens feudum, vel emphyteusim, præsumitur in perpetuum concedere: cum talis sit illarum concessio-nium natura. Ita Ang. & Alex. in l. qui in aliena, in princ. ff. de acq. hæc. & Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. vlt. Huc etiam facit, quod si mater se obligat pro filio patre ipso existente soluendo, præsumitur se obligasse secundum dispositionem legis, atque ita secundum naturam actus, ut repetere possit. Ita ex sententia Castr. respondit Crauet. in consil. 77. num. 9. & simile tradit idem Crauet. in consil. 186. num. 9. Et alia his similia referemus infra lib. 6. in præsumpt. 9. vbi explicabimus, quod actus præsumitur factus secundum sui naturam.

Extenditur primò, ut locum habeat hæc præsumptio quo ad statuta, secundum suam præsumitur cõtrahentes quod voluisse contrahere, & eis suam voluntatem accommodare, ut scribunt Bart. in l. quod dicitur, nu. 7. de verbor. oblig. Alex. in consil. 127. & in consil. 129. lib. 1. Iaf. in consil. 137. num. 1. lib. 4. Curt. Iun. in consil. 171. num. 2. & Hier. Zanch. in l. hæres mei, §. cum ita in 9. parte. num. 37. ff. ad Treb.

Extenditur secundò, ut procedat etiam quoad loci consuetudinem, l. semper in stipulationibus, de reg. iur. 10. vbi Dec. num. 8. qui subiungit nu. 9. quod si Doctor conductus ad legendum, præsumitur conductus secundum consuetudinem Gymnasij idem Dec. in consil. 70. & Socin. Sen. in consil. 96. col. 2. lib. 2.

Extenditur tertio, ut procedat etiam quoad clericos. Nam, & eorum contractus regulantur à dispositione legis respicientis modum contrahendi. Ita scribit Salic. in auth. castra. in fi. C. de sacrosanct. eccles. cum dixit, quod licet quis gaudes beneficio clericali, locauerit domum scholastico, attamen locatio illa intelligitur facta cum privilegio inquilinatus, concessio scholari. Quod est annotandum pro interpretatione statuti vniuersitatis scholasticorum huius Gymnasij Patuini. Et Salicetum secutus est Alc. in d. reg. 3. præsumpt. 32. num. 4. versic. & infert. quo loci ex eodem Salic. subdit, quod clericus qui tenetur pecuniam soluere secundum formam monetæ expressæ à statuto: quia conuenisse videtur secundum illius statuti dispositionem. Id quod verum esse intelligit Alciat. nisi clerici haberent contrariam constitutionem expressam, quia tunc illa esset seruanda, & cum venissent, de eo qui mittitur in poss.

Extenditur quarto, ut procedat etiam, quando verba contractus impropriarentur, modò illa impropriatio non noccat ei, cum quo contrahitur. Ita Bart. in l. vt iurifurandi, §. si liberi, nu. 3. ff. de operis libertorum. cum dixit, quod quando quis stipulatur sibi emphyteusim, stante statuto, quod masculi excludant feminas, erunt prius vocati masculi, & deinde femina. Et idem est si stipulatio foret concepta pro filijs masculis, & feminis, adhuc enim cõsetur stipulatus esse prius pro masculis, & deinde pro feminis. Ita Bar. in consil. 60. Quæstio ista, lib. 1. & Alex. in l. Gallus, §. quidam rectè, nu. 8. ff. de liber. & possid. lib. 1. Ea est huius sententiæ ratio, quia hæc stipulatio-nis

nis verba referuntur ad terminos iuris, secundum quos & quatenus filij sunt heredes, ita etiam admitti debent. Nam pater in dubio præsumitur stipulari filijs, nõ ut filijs, sed ut heredibus, ut tradit idem Bart. in §. quidam rectè, & dicimus infra in præsumpt. 48. Et traditionem illam Bart. in dicit. §. si liberi, ad rem nostram perpendit Alciat. in d. præsumpt. 12. n. 2. qui ait communiter recipi. Reliqua verò quæ tradit Alciat. ibi, explicabimus infra lib. 4. in præsumpt. vltima, vbi declarabimus, quando voluntas testatoris præsumatur legi conformis.

Contractus an nominatus, vel innominatus præsumatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Contractum in dubio præsumi innominatum, Bartoli est opinio.
2 Uxorem permitentem bona sua possideri, & administrari à marito, non dotis nomine, sed ex contractu innominato potius concessisse præsumi.
3 Res pro annua pensione data, vel emphyteutica, vel ex innominato contractu concessa præsumitur.
4 Contractus innominatus stat in puris terminis contractus.
5 Contractum nominatum in dubio præsumi, Baldi est opinio.
6 Contractus nominatus utrum innominato fauorabilior.
7 Interpretatio stricta sumitur in contractibus.
8 Contractus nominati potentiores sunt, & fortiores.
9 Verba in potentiori significato sumi debere, & verba proprie esse intelligenda, idem est dicere.
10 Regula l. 1. §. qui in perpetuum, ff. si ager vectig. vel emphyt. pet. quomodo intelligenda.

P R A E S V M P T. XXXIX.

Contentio est celebris, an contractus in dubio præsumatur nominatus, vel innominatus? Et præsumi contractum in nominatum, sensu gl. in l. eleganter, §. 1. in verbo, ex stipulatu, ff. de dolo, quam ibi sunt secuti Bart. & Bald. Ita etiam Bart. in l. r. nu. 7. versic. quæro extra glossam, in fin. ff. de rerum permut. dixit, quod quando ex parte vnus contrahenti datur res, & pecunia, ex parte verò alterius datur res tantum: & sumus in dubio, præsumitur potius contractus innominatus, do, ut des, quam contractus nominatus emptionis, & venditionis. Et Bart. illo in loco secuti sunt Fulgos. & alij plures cõgesti à Tiraq. in tract. de retractu consang. §. 30. gl. 1. nu. 36. Ita quoque idem Bart. in sua disputatione 7. Mulier habens, col. 2. versic. 7. probò, dixit, quod quando mulier permittit bona sua possideri, & administrari à marito, præsumitur potius ex contractu quodam innominato ea concessisse, do, ut facias, scilicet ut administrat, quam ex contractu dotis nominato. Ita pariter Bald. in l. liberti, num. 36. Co. de operis libertorum, scriptum reliquit, rem datam pro annua pensione, præsumi vel emphyteuticam, vel concessam ex contractu innominato. Huc facit, quod quando quis alicui dicit, accipe, tolle hanc pecuniam, is contractus dicitur innominatus. Ita Rom. in l. cum quid, nume. 16. ff. si certum pet. vbi Alc. nu. 38. & Zasius num. 42. & idem Zasius lib. 2. sing. respon. ca. 13. Ceterum aduersus Romanum in ea specie, est recepta magis Doctorum opinio, qui dixerunt, esse mutuam, qua de re diximus supra in præsumpt. 34. vbi in secunda opinione diximus, veram non esse Romani traditionem. Et apertius Iaf. in l. 2. in princ. col. penult. nu. 9. ff. si cert. pet. & in l. 1. col. 2. ff. de æstimat. a. c. i. & in l. 1. in ff. de rerum permut. in præludij feud. num. 25. versic. nota ta meq. & in consil. 174. col. 1. lib. 2. Et hanc visus est probare Tiraq. in d. tract. de retract. consang. §. 30. in gloss. 1. num. 37.

Et ij quidem moti sunt ex l. si pecuniam, in princ. ff. de

condict. ob causam, ex l. naturalis, §. at cum do. ff. de præscrip. verbis, & ex §. 1. Instit. loca. & cõduct. Et apertius probat text. l. 1. ff. de æstimat. a. c. i. in illi verbis, quoties enim de nomine contractus ambigeretur, & c.

Et accedit ratio, quia contractus in nominatus stat in puris terminis contractus, cum specificum nomen non assumat, sicuti de pacto nudo dicemus in subsequenti præsumptione.

Ceterum præsumi potius contractum in nominatum respondit Bald. in consil. 261. Primò quaeritur, statuto. col. 2. versic. præterea cum dubitatur, lib. 1. idem affirmavit ipse Bald. in præludij feudorum, col. 4. versic. pro intellectu, & in sua Margarita, in verbo, contractus, & à Baldo visus est non dissentire Catellianus Cotta in memorabil. in verbo, contractus an in dubio, idem docuit Curt. Iun. in l. si pascenda, nu. 1. C. de pagis. Ea ratione vsus est Baldus, quod contractus nominatus est fauorabilior innominato. Quæ sanè ratio repugnat dispositioni iuris, ut diximus supra. Et in contractibus stricta sumitur interpretatio, l. quidquid astringenda, ff. de verb. oblig.

Secundò mouetur Curtius, quia contractus nominati sunt potentiores, & fortiores, ut tradunt omnes in l. iuris gentium, in princ. ff. de pact. Atqui verba contractus debent sumi in potentiori significatione, l. 1. §. qui in perpetuum, ff. si ager vectig. vel emph. pet. Ergo præsumitur contractus nominatus. Verum respondetur, quod si idem est dicere, verba sumi debent in potentiori significato, & dicere, verba intelligi debere proprie, Ita scribunt Socin. Sen. in consil. 25. col. 3. versic. non obstat vltimum, lib. 3. & Zuchardus in l. r. num. 13. C. qui admitti. Proprie autem contractus est contractus innominatus, ex quo (ut dixi supra) non assumit specificum nomen. De eo ergo debet intelligi. Respondetur, & secundo, regulam §. d. §. qui in perpetuum, locum habere, quando aliàs actus de se non valeret, quia dum fit interpretatio, fit ut in potentiori significato, si verò valet, non fit. Ita declarant Socin. sen. in consil. vlt. in fin. libr. 2. quem secutus est Alciat. in repet. l. r. §. si quis ita, num. 36. in fin. & in l. 4. §. Cato, nu. 109. ff. de verbor. obligat. Cum ergo nostro in casu contractus ipse satis valeat, dicendum est cessare regulam d. §. qui in perpetuum.

Pactum præsumi nudum, cum pacti simplex mentio sit, & quando præsumatur vestitum?

S V M M A R I V M.

- 1 Pactum in dubio nudum præsumi.
2 Verba in dubio, simpliciter, & non secundum quid, intelligenda.
3 Pacta vestita tanquam species continentur proprie sub nomine pacti in genere.
4 Liberorum nomen tanquam genus diuiditur in species nomine differentes, & omnes continet descendentes.
5 Posthumi nomen tanquam generale, omnes posthumorum species complectitur.
6 Adoptio in duas diuiditur species.
7 Beneficium ut genus, diuiditur in duas species.
8 Institutio tanquam genus diuiditur in duas species.
9 Pactum ut genus, quomodo diuidatur.
10 Mentio facta adoptionis, beneficij, institutionis, pacti, quomodo disponentes intelligendi sint.
11 Qualitas tanquam accidens non præsumitur.
12 Pactum vestitum præsumi, quando subiecta materia id significat.